

Tweede Kamerleden van de Commissies Financiën,
Infrastructuur en Waterstaat en Economische Zaken en
Klimaat

Eerste Kamerleden van de Commissie voor Financiën
(FIN) en de Commissie voor Economische Zaken en
Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
(EZK/LNV)

Betreft: Voornemen aankoop aandelen KLM

Amsterdam, 28 mei 2022

Geachte commissieleden,

Namens onderstaande 2800 burgers, burger- en Ngo's adviseren wij
dringend geen aandelen KLM bij te kopen. Dit advies is in deze brief
onderbouwd.

Op basis van het eigen beleid betreffende het 'aangaan en afstoten van
staatsdeelnemingen' is de aanschaf niet legitiem.¹ De Rekenkamer is hier
al in 2015 op ingegaan in haar rapport 'De Staat als aandeelhouder'.
Zie hiervoor de volledige analyse van Schipholwatch.²

Een goede afweging vereist ook overleg met commissie EZK/Klimaat.

Want ook de luchtvaart zal –eventueel via gerechtelijke uitspraken-
bijdragen aan de emissiedoelstellingen voor 2030. De hieronder
geschetste uitzonderingspositie is niet te handhaven.

Jaar	Klimaatakkoord	Luchtvaartakkoord
2020	- 25 % t.o.v. 1990	geen eisen
2030	- 55 % t.o.v. 1990	niveau van 2005
2050	- 95 % t.o.v. 1990	- 50% t.o.v. 2005
2070		0 uitstoot

KLM zelf lobbyt actief om de uitzonderingspositie wél te behouden en wil
het ETS voor de luchtvaart vervangen door een vrijblijvende variant.³

VN secretaris António Guterres concludeert tegelijkertijd: 'We are on a
fast track towards climate disaster'.⁴

Als verklaring daarvoor geeft hij dat 'bedrijven en overheden het ene
zeggen en het andere doen'. De KLM denkt met de bestelling van 100

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/staatsdeelnemingen/staatsdeelnemingen-aangaan-en-afstoten>

² <https://schipholwatch.nl/2022/05/28/extra-geld-klm-in-strijd-met-eigen-regels-overheid/>

³ <https://data.influencemap.org/company/Air-France-KLM-a93f0fff3b302d582d4a156eab9ed99f>

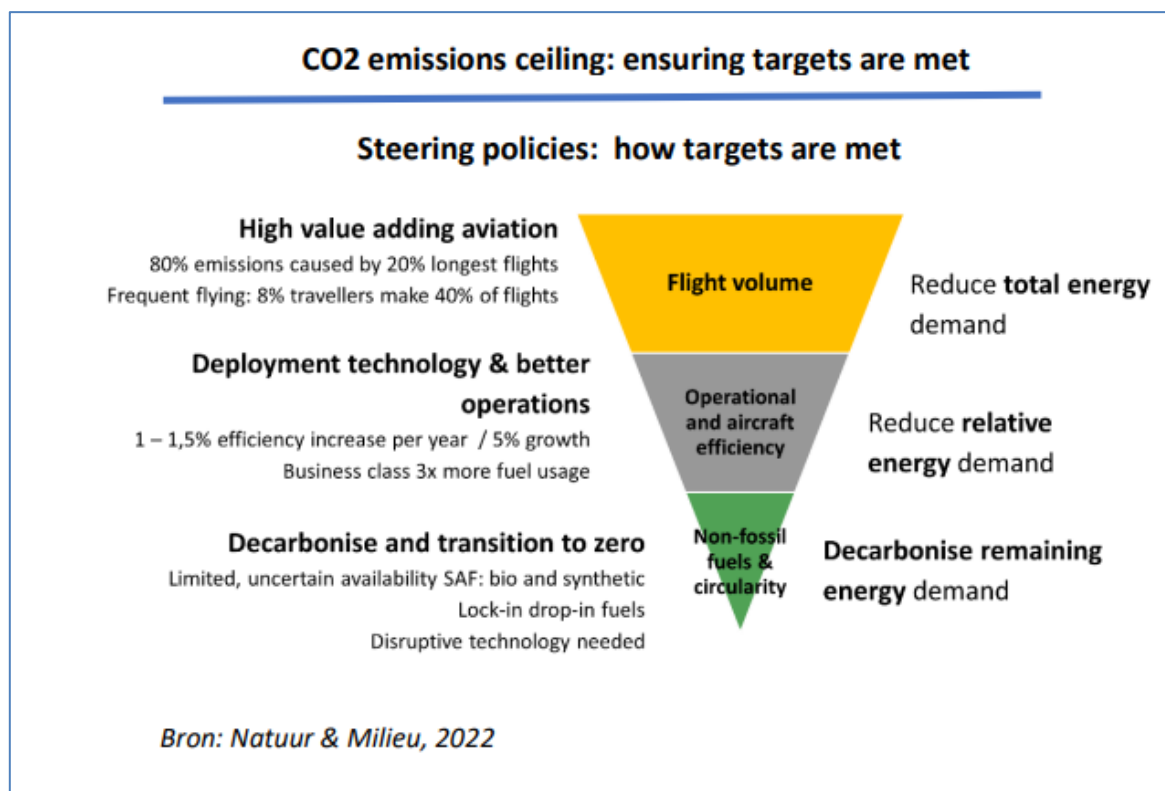
⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=wJyYfDzTSAg>

nieuwe Airbus vliegtuigen nog steeds in termen van groei en gaat voorbij aan de realiteit van een snel opwarmende planeet.⁵ Het verdienmodel van de KLM is niet toekomstbestendig.

Burgers, klimaat- en natuur hebben baat bij minder transferpassagiers, minder veelvliegers, minder verre vracht- en minder korte-afstands vluchten (o.a. 60 keer per dag Londen op- en neer). De impact van krimp is beperkt vergeleken met de economische- en maatschappelijke voordelen. Dit blijkt uit diverse MKBA studies naar diverse luchthavens in Nederland.⁶ Er ontstaat meer ruimte voor woningbouw, boeren, recreatie en natuur.

Volumebeperking

25 mei jongstleden hield de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat een expertsessie in de vorm van een rondetafelgesprek over de verduurzaming van de luchtvaart. Natuur en Milieu betoogde daar dat de trias energetica ook van toepassing is op de luchtvaart. Volumebeperking (besparing) is de meeste duurzame- en effectieve strategie. En op korte termijn te realiseren.⁷

⁵ <https://nieuws.klm.com/klm-group-kiest-voor-airbus-a320neo-family-als-europees-toestel-voor-klm-en-transavia/>

⁶

https://krimpluchtvaart.nl/doc/Luchtvaart/CE_Delft_190143_De_economische_effecten_van_krimp_en_groei_van_de_NL_luchtvaart_DEF.pdf

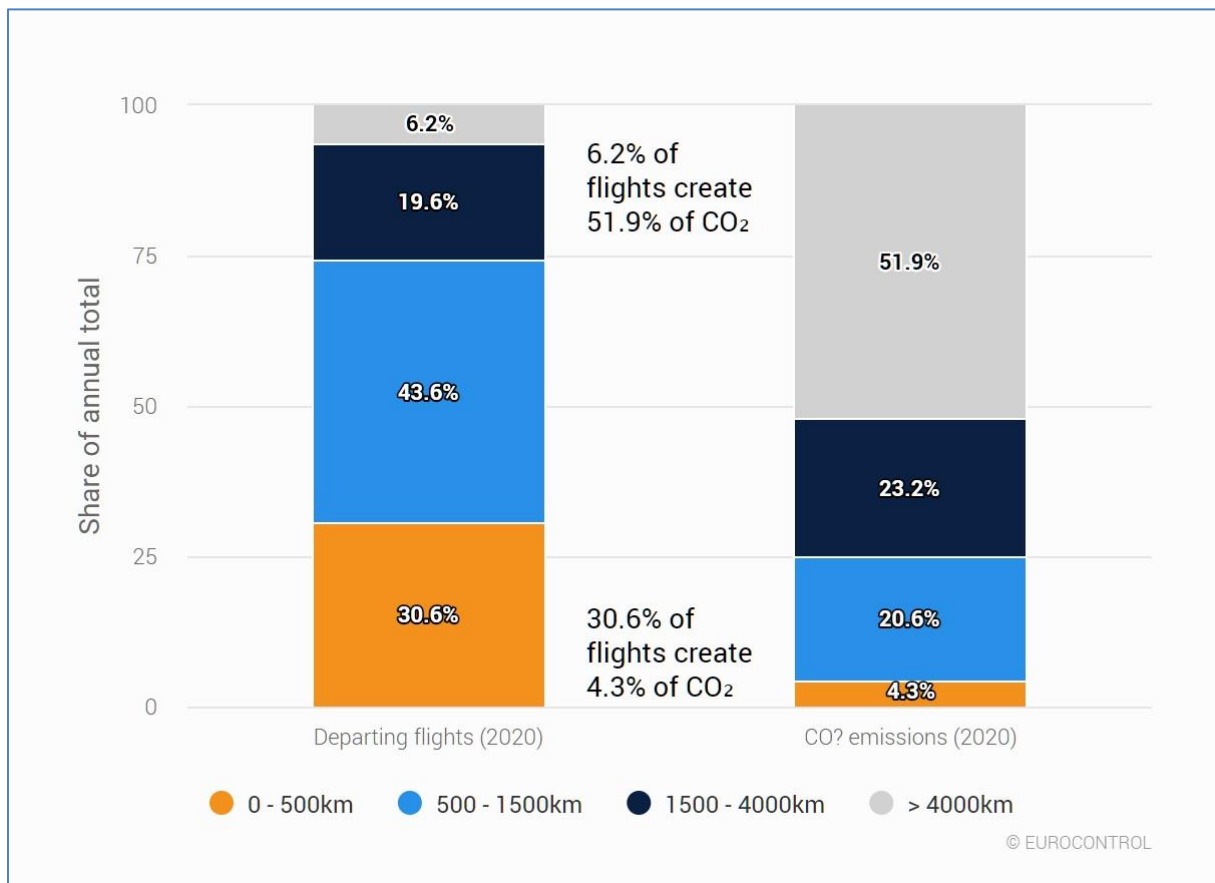
⁷ https://krimpluchtvaart.nl/a/Expertsessie-2e-Kamer-over-Verduurzaming-luchtvaart_4

Dat betekent ook voor de luchtvaart een afname van de uitstoot met 55% in 2030 ten opzichte van het referentiejaar 1990⁸. Het weglaten van emissies van luchtvaart uit de CO₂ administratie is een ernstige tekortkoming evenals de daarop gebaseerde uitzonderingspositie.⁹

Een reductie van 55% per 2030 is een ongekende ombuiging van beleid, in zeer korte tijd. Klimaatwetenschappers stellen dat een snel 'social tipping point' nodig is om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5C. Dat maatschappelijk kantelpunt gaat er niet komen als de overheid de luchtvaart blijft steunen. Het is een verkeerd signaal.

Laaghangend fruit blijft nu nog hangen

Bij de luchtvaart wordt 50% van de emissies veroorzaakt door 5% van de verre vluchten. Dit komt omdat vliegtuigen over lange afstand brandstof moeten meetorsen en daardoor (veel) meer verbruiken. Deze 'long-haul' vluchten vormen het verdienmodel van de KLM.

Uitstootbeperking door luchtvaart telt driedubbel

Vliegen op grotere hoogte versterkt het effect van de uitstoot van o.a. CO₂. Er ontstaan waterkristallen en de gassen worden minder snel afgebroken. In de expertsessie is de CO₂ uitstoot de 'tip of the iceberg'

⁸ toen het Kyoto protocol van kracht werd, het eerste klimaatprotocol

⁹ <https://krimpluchtvaart.nl/r/Luchtvaart-en-klimaatakkoord-Parijs>

genoemd. De Europese Commissie stelt dat het klimaateffect van broeikasgassen bij de luchtvaart drie keer sterker is.¹⁰

Verduurzamen brandstoffen

Het idee dat we brandstoffen kunnen verduurzamen is vooralsnog verre toekomst. De extra hoeveelheid benodigde duurzame energie (20 GW) is niet op korte termijn beschikbaar en fors duurder concludeerde men dan ook 25 mei.

Wat is er wel nodig: inzetten op krimp van de Luchtvaart

A: afschaffen fiscale privileges van Luchtvaart

Door de fiscale privileges weg te nemen gaat de markt zijn werk doen. CE-Delft berekende dat elke stijging van de ticketprijs met 10% leidt tot een afname van 10-20% van de vraag.¹¹

De schatkist loopt elk jaar 2 miljard euro mis door niet geïnde BTW en accijnzen.¹² Nederlandse passagiers subsidiëren zelfs overstappers doordat zij hogere tarieven- en vliegbelasting betalen.

Het verdienmodel van de KLM is daarmee een fiscale bubbel.

B: verminder uitstoot en het aantal vluchten

Voor zakelijke- en vakantie passagiers zijn er voldoende opties om de afhankelijkheid van de luchtvaart te beperken. Teleconferencing en remote werken zijn meer gemeengoed door de pandemie. Het invliegen van buitenlands toerisme kan worden beperkt. Als het gaat om korte vluchten is de trein voor de hand liggend.

Bij een focus op de behoefte van inwoners van Nederland is een sterke krimp mogelijk terwijl het mogelijk blijft –zo nu en dan- met het vliegtuig op vakantie te gaan. Als Schiphol krimpt kunnen er wel 150.000 extra huizen worden bijgebouwd in regio Amsterdam.¹³

Conclusie

Alles in ogenschouw nemend, is er voor KLM maar één toekomst weggelegd: die van krimp.

De lobby voor Schiphol schetst doemscenario's bij krimp van de luchtvaart zonder dit te onderbouwen. In het buitenland is er ruime ervaring met deze transitie. Economen waarschuwen dan ook voor de toxische invloed van foutieve argumenten: het is schadelijk voor het publieke debat.¹⁴

¹⁰ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:7bc666c9-2d9c-11eb-b27b-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

¹¹ <https://ce.nl/publicaties/prijsgevoeligheid-in-de-luchtvaart-en-zeescheepvaart-literatuurstudie/>

¹² <https://www.rtlnieuws.nl/economie/artikel/4453946/vliegen-belasting-vliegtickets-duurder-2-miljard>

¹³ <https://milieudefensie.nl/actueel/onderzoek-woningbouw-rondom-schiphol.pdf>

¹⁴ <https://influencemap.org/report/Aviation-Industry-Lobbying-European-Climate-Policy-131378131d9503b4d32b365e54756351>

Een ander voorbeeld van een lobby argument: 'Beperking van het vliegverkeer in Nederland leidt tot extra vluchten elders, dus beperking heeft geen zin'. Het miskent dat andere landen ook verplicht zijn hun uitstoot te beperken en vergelijkbare maatregelen zullen nemen.

Omwonenden, burgers en Ngo's hebben recht op besluitvorming die zoveel mogelijk geworteld is in de wetenschap en daarop gebaseerde argumentaties.

Gezien bovenstaande adviseren we u dringend om niet akkoord te gaan met het voorstel van het kabinet om nieuwe aandelen KLM te kopen. De 220 miljoen kan beter worden besteed.

Namens ondergetekenden:

Burgers

Burgers die de online oproep ondertekenden op <https://krimpluchtvaart.nl>
Hun oproepen aan u: <https://krimpluchtvaart.nl/view oproepen>

Bewonersorganisaties

- Platform Vliegoverlast Amsterdam
- Vereniging BTV Rotterdam
- Vereniging Vlieghinder Nieuwkoop
- Wijkraad Valkenburg (ZH)
- SOS - Saense Omwonenden Schiphol
- Alliantie PleinAir MAA
- Stichting Geen Uitbreiding MAA
- Stichting Schipholwatch
- Werkgroep Red Gelderland
- Behoud Woongenot Aalsmeerbaan (BWA)

Ngo's

- Vereniging Milieudefensie
- De Klimaatcoalitie
- Stichting Arnhems Peil
- Stichting EDSP-ECO
- Fridays for Future
- Fossilvrij Amsterdam
- Comite Schone Lucht
- Social Tipping Point Coalitie
- Mobilisation for the environment (MOB)
- Grootouders voor het Klimaat

Contact

Burgercampagne Krimpluchtvaart.nl

tel. : 06 533 879 66

email : relaties@krimpluchtvaart.nl